

Տարեկան զիմն է 140 դր.
Վեցամետայ 75 „
Մեկ ժամացումը տողին 5 դրամ է
Մոռքագործի հենցերը կանխիկ են:
Տորքագործի հենցերը ամեն ամսայն իրն
եւ իշխ կը պիշտին:

Պարս երշալիք լրագիրներուն նամբռ
ծախըք առ նողին կրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամոնկ կամ որ
եւ իցէ գրութիւն Խմբագրին պիտի
ուղղուի. եւ ասոնց նամբռուն ծախ-
քը խրկողին կրայ է:

Ա Ր Ա Գ Ի Ռ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՄԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳՈՅԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 8 ՆՈՅԵՄԲՐԻ

Բողոք Եւրոպայի ուշադրութիւնը
այս միջնոցին է եհաստանի ու Հունգար-
իայի մէջ անցած անյօքերուն վայ դար-
ձած է :

Անկախութեան հռոբը Խտալից
վերջն անցքերէն ՚ի վեր աւելի բոլոր
քեց այս երկու ազգաց հողին՝ Խրենց
տիրող կառավավարութիւնները կը ջանան
այս կրած մարելու, բայց դործածած
բուռն միջոցներնին աւելի ճարասի և ուժ
կուտան անոր. Թաէպէտ գեռ յայտնի
ապստամբութեան գործ մը չկայ, բայց
վերջապէս ներկայ վիճակին հետեւանքն ան
ըլլալուն գրեթէ երկրայտ չէ մնացած.

Ապրշաւիայեն հոկտ. 13.25 թուով
հետևեալը կը գրեն գաղղիական Տեպա-
լառագրին .

“ Ա Եր եկեղեցիները միշտ գոյ են .
բանութիւններն ու անզթութիւնները կը
չարունակեն , խմբվին բանտարկութիւն-
ներն անդուռ ՚ ի դործ կը պառւին : Աս

կառավարութիւնը տասը համոզեց պատասխան մը կուտայ այն օտարք լրագիրներուն որ Առաջատանի գառառներէն ու մանց ինչ աղքէ ըլլալը կասկածի տակ կը ձիէին։ Առ հիմա կատկածնին կը փարապի։ Առաջատանի սահմանը որչափ և ուր ըլլալը դիտնալու համար պէտք չունին պատճական ու աշխարհագրական հետազոտութիւններ ընելու բաւական է մի այն կարգալ նոր ելած հրովարտակները։ Առաջատանի սահմանը հոն կը լննայ՝ ուր պաշարման վիճակը կը գտնիր։”

“ Սպան քաղաքէն հոկտ. 16 թուով
գաղղիական Բռէս լրագրին պրուած նա-
մակի մը մէջ ալ հետևեալը կը կարդանք:
“ Ձերբակալութիւնները կը շարու-
նակեն այսօր փողոցներուն մէջ՝ գորաց
հաճոյիցը հեմեմատ, և բանուովները բեր-
դը տարուելով՝ անարժան բռնութիւն-
ներ կը կրեն: Տասնէն մինչև տասներկու
տարեկան աղայքը գաւազանով կը ծեծ-
ուին և զոր հայ ուտելու կը գարբարտ-
ուին: Տասներկուքն մինչև քառուուն
տարու մարդիկն ալ Ոտուաց բանակը կը
զրկուին իբրև հասարակ զինուար: Տողք
ժողովուրդը կը դողաց սրամառութիւնէն և
յուսահասութենէն, բայց չքանի:

“ Այսօր կես օրին կղերին ժողովը
հրաման ըրտ պղծեալ եկեղեցիները գու-
յելու : Ամանապէս որոշեց երեք պատգա-
մաւ որութիւն յուղարկել, մէկը Աեդրլս-
պուրիք, մէկը Հոռոմի Պապին, երրորդը
Վարօնին կայսեր :

“ Պետառթեան ժողովն ալ կէս օրին
գումարուելով որոշեց որ ընկերական ըս-
կըզբանից հակառակ կատարուած դորժե-
րուն , և իշխանութեան բռնած յեղափո-
խական չափաղանցութիւններուն առջե-
ննքը չկննար որ և է համերաշխութիւն մը
նոնդունիլ այսպիսի հառավաքարութեան մը
հետ , և հետեաքար իր նիստերը դադ-
ուած կը հաստաբակէ մինչեւ պաշտման
վրձակին վերինապր :

“Արմամ” հաւասարել ձեզ որ հինգ
հաղարենաւելի մարդիկ տարուեցան բեր-
լը. Տարիքնին առաջ մարդիկը մեծ մա-
սամբ թող տրուեցան. Թափածները բան-
տարկուեցան. ուսանունելն ալ մարտկոց-
ելուն մէջ գրուեցան:

“ Ա կրաւորեալներուն կամ մռուեալ
ներուն թիւը ճշգիւ յայտնի չէ , բայց
հաւանական հաշուով վերաւորեալներուն
թիւը երեք — ըստ հարիւրի չափ կելէ .
եռաեալներունն ալ քսանի չափ :

“ Եւարաւութիւնը ընդարձակօրէն

“ Պատճենքրության թէ եկեղեցիներուն
էջ և թէ՝ անձանց վրայ . Օխնուոր-
երը՝ մէկը ձերբակալ ընելուն ալէ՞ս վրան
անուած ստակիր ու ժամացցը կառնէին .

“ Չենք զիտեր թէ այս եղերերդու-
թեան վախճանն ի՞նչ պիտի ըլլայ . բայց
ինանք հաւաստել որ արիւնուուշտ խրա-
բն իր ատուանեսո ախակ ունէ : »

Աեդրսպուրի հրատարակուած Ա. Ե.
քօրիւս անուն Ուուս լըարիլը Ե.
աստանի վրայօք հետեւեալ ուշադրու-
եան արժանի խորհրդածութիւնները

“ Ա Սահմանադրական գրութեան կողմ
նակից Ուուսելը պէտք է որ Լեհաստա
տանի ազատութիւնը պահանջնն առան
պայմանի: Փորձը գեռ այս օրերս նորէ
ցուցուց մեզի որ այս երիշին մէջ մեր իշ
խանութիւնը զինուց զօրութեամբ միայ
կրնայ հաստատ մնալ . «Քանի որ տէրու-
թեան մէկ մասին մէջ քաղաքակրթեալ
ազգի մը վրայ զինուուսական բանութիւնը
տիրէ , կառավարութիւնը չկրնար Ուու-
սիոյ ուրիշ մասերուն մէջ նոյն բանու-
թիւնը ձեռքէ ձգել :

“ Այս առթիւ կը յիշենք Դորս
Հաթամի աս խօսքերը որ Սմբրիկայլ
դաղթականութեանց ապատամբած ժա-
մանակը ըսած է , և թաէ որ Ըստղիոյ կա-
ռավարութիւնը Մերիկան բանութեան
ներքե ձգէ , Ծնդդիա ալ կը հարկադրի
նոյն բանաւորական իշխանութեան ներքե
մանելու . Պարեմն Ուսւսիոյ ապատութեան
շահը կը պահանջէ որ Լեհաստան ազատ
ըլլայ . Այս կը պահանջէնաև մեր աղ-
գային մեծութեան զգացումը , մեր հայ-
րենասիրութիւնը և մերելմանական շահը .
“ Լեհաստանի մէջ մեր բանեցուցած
իշխանութեան հիմն է այն պայմաններուն
դրժումը՝ որոցմավ Լեհաստանի թագաւ-
որութիւնը Ուսւսիոյ հետ միացած է
Վիեննայի թագաւորաց ժողովին մէջ .
Այն ժամանակը մ'ենք խօսք տուինք Լե-
հաստանի վարչութեան կատարեալ ան-
կախութիւնն ապահովցընելու , սահմա-
ստդրութիւն մը և ազգային զինուորու-
թիւնն մը . անոր տալու . Բայց չկեցանք
խօսքերնուաս վասյ , և այսօրուան օրս Եւ-
րոպայի աչքին ուխտագանց ենք մենք .
“ Լեհաստանը կառավարելու համար
հարկադրուած ենք 200000էն աւելի զօրք
պահելու հռն և սարին 40 միլիոն արծաթ
ռուալլի ծափք լնելու՝ բաց ՚ի Լեհաստա-
նէն առածնելնէս . Վերգանձուն վիճա-
կը շոկուելիք չունի քանի որ մեր եկա-
մուաններն այսպէս կը վասնենք :

և Հարիւր հազարներով կանաչք ծելլք
և տղաք առանց ապրուստի կը մնան, ո-
ովիշեան մենք դէպ ՚ի Արևմուտք կը տա-
լինք աշխատութեամբ ապրող ընտանեաց
հայրելը՝ որպէս զի կ եհաստանը գերու-
թեան մէջ պահենք ՚ի վնաս մեղ։ կ ե-
ները՝ մինչեւ որ կատարեալ անկախու-
թիւն ձեռք չբերեն՝ չպիսի հանդարունն.
ւստի պէտք է որ կ եհաստանը թողունք,
ըստէս զի մեղ ալ առերումէ ազատենք։

“ Թէ որ այս բանը յօժարամտու-
թեամբ լինենք, Եհերը մեզ կը յարգեն-
քը և ողջամիտ և պարփեցա մարդիկ: բայց
Ե որ չընենք, Եհերը շատ չանցած
ոքզենքնին կազատեն, վասն զի յարմար
աղթի կ'սպասեն ամենը մէկէն ոռք եւ-
լու: Մենք չենք կրնար հիմա անոնց
աղթել՝ ինչպէս հասքելիցի ժամանակը.
ասն զի հիմա Եհաստանի մէջ չկայ այն
րկապատահութենք որուն շնորհիւը մեր
ու ջի ձախորդ յաղթութիւններն ըրած
նք: Եհացւոց հայրենասէլները յանձ-
առու եղան իրենց հողերուն մէկ մասը
եղացիներուն տաղու, թէ և մեր կառա-

վարութիւնը շատ աշխատեցաւ աղդին այս
երկու կարգերուն մէջ գժտութիւն ձլ-
գելու .

« Ե եհաստանի գեղացիներն ասիկա
լու քիտեն , և օր քան զօր աւելի հայ-
րենառեր կըլլան : Վայ բանը արգելք պի-
տի ըլլայ մեզէ ապստամբութիւնը նուա-
ձելու . Աը նայ մեզի որցն լ սա երկուքին
մէկը . կամ պէտք է սպասենք խայ-
առառեկութեամբ վւնառուելու . Ե հաս-
տանէն , օր ննդղինք ապստելէն ետեւ մեր
թշնամին պիտի ըլլայ , կամ պէտք է խո-
հեմութեամբ հրաժարինք այսպիսի վնա-
սակար իշխանութենէ մը , և Ե հայցները
Ուսւսիոյ հաւառապիմ բարեկամ բնենք :

Ուռասիոյ մէջ զենուորական պատ-
րաստութիւններ կըլլան : Արձակուած
զօրքերը շուտով դրչակի տակ կը կան-
ցուին : Ե հաստանի մէջ ծնած զօրա-
կանները կովկասու կողմերը կը զբկուին .
Ե հացի պաշտօնակալներուն ժամանակ
տրուեցաւ ինչ ընելիքնին որոշելու : Բօ-
տօլիսայի և Ա ոլէնիսայի մէջ սպասող զօ-
րաց գունդերէն մէկ քանիին հրաման ե-
ղաւ Ե հաստան մտնելու :

Ա եւնասցի Ասղեթ լրագիրն Աւաշ-
ը իոյ կայսեր մէկ հրամանագիրը կը հրատա-
րակէ, որուն մէջ կայսրը յայտարարու-
թիւն ըրած է թէ անցեալ տարուան
հոկտ. 20 ին հանած հրով սրտակաւը
Հունդարացւոց ազդին խոստացած ար-
տօնութիւնները ետ չառնելու հաստատ
որոշում ըրած է, բայց Հունդարիացի
ներկայ վիճակին նայելով՝ ինքովնքը պար-
տաւորուած կը տեսնէ քանի մը առ ժա-
մանակեաց բացառիկ անօրէնութիւններ
հրամայելու միշեալ երկրին մէջ բարե-
կարգութիւնը վերահստատելու համար.
Այս անօրէնութիւններն են Հունդարիոյ
տեղակալութեան առեանը և քաղաքա-
կան ժողովները գագրեցնել, քաղաքա-
կան և տաղագրական յանցանքներուն դա-
տաստանը զինուորական առեաններու
յանձնել, Հունդարիոյ կառավարութեան
ու վարչութեան գլուխը կայսերական
տեղակալ մը գնել. Այս պաշտօնն ալ
հարժի մասաթախտին անձնու եռաւ,

Աղջուականական աշխատանքը համապատասխան է այս գործությունների համապատասխան աշխատանքը:

“ Ասիկա խիստ ծանրակիշու դործ մը
է, կըսէ Օսթ Տայչէ Բօսթ . խաղա-
ռութիւնն ու պատերապմը ծրարեալ է
ցս հրամանագրին մէջ . խաղաղութիւն՝
թէ որ այս մեծ հարուածը յաջողի, և
թէ որ մրկալից ամսերը փարսուին . պա-
ռերազմ՝ թէ որ զինուորական ատեաննե-
ռուն պաշտօնկը մասնաւոր յանցանքներու-
թայ չափորիփ, թէ որ դորժագրութիւ-
քանասահման գտշո մը ըբանայ անոնց,
թէ որ իրենց իրաւասութիւններկայն-
քենուու լայնքէն ընդարձակերու կարողու-
թիւն չունենայ . Մենք կը ճանշնանք այն
արկիր որով կառ ափառութիւնն ասիսկ-

